

STŘEDOČESKÁ DÁLNIČE D3: JEŠTĚ NENÍ ROZHODNUTO!

právní rádce k aktuální situaci pro vlastníky, obce, spolky a veřejnost

autor: Michal Bernard (AK Dohnal & Bernard)

editor: Roman Andres (Alternativa středočeské D3)

V JAKÉ FÁZI PŘÍPRAVY SE AKTUÁLNĚ NACHÁZÍ STŘEDOČESKÁ D3

Ve věci SD3 je vydáno stanovisko EIA (Ministerstvo životního prostředí, únor 2012) a aktualizace Zásad územního rozvoje Středočeského kraje, tzv. „AZUR“ č. 1 (zastupitelstvo Středočeského kraje, účinnost srpen 2015). Nyní se připravuje územní řízení o umístění stavby. Rozhodnutí o umístění stavby musí být v souladu s územně plánovací dokumentací. V případě, že by došlo ke zrušení vymezeného koridoru SD3 v AZUR, či pozbylo platnosti stanovisko EIA, nemůže být rozhodnutí o umístění stavby (dále jen „ÚR“) vydáno.

Lhůta na soudní přezkum AZUR je 3 roky, uplyne v srpnu 2018.

JACÍ HRÁČI V KAUIZE SD3 VYSTUPUJÍ

- **Ředitelství silnic a dálnic ČR (ŘSD)** bude žadatelem o vydání ÚR. Ve smyslu stavebního zákona (zákon č. 183/2006 Sb.) se tedy jedná o stavebníka.
- **Ministerstvo dopravy** je zřizovatelem ŘSD. Oficiálně v územním řízení (viz dále) nebude vystupovat, jeho pracovníci však úkolují ŘSD.
- **Obce** dotčené stavbou SD3 budou účastníky územního řízení. Mohou v něm uplatňovat své připomínky a požadavky, se stavbou souhlasit nebo ji odmítnout. V případě neakceptace stanoviska obce v územním řízení ze strany ŘSD je na místě vymáhat jeho uplatnění odvoláním a následně soudní cestou.
- **Vlastníci pozemků v trase dálnice** (soukromí vlastníci i právnické osoby) budou účastníky řízení. V zájmu posílení připomínek vlastníků a jejich vlivu doporučujeme vlastníkům včas kontaktovat iniciativu Alternativa středočeské D3. V případě neakceptace stanoviska vlastníka v územním řízení ze strany ŘSD je na místě vymáhat jeho uplatnění odvoláním a následně soudní cestou.
- **Dotčené orgány státní správy** (Státní památkový ústav, orgány ochrany životního prostředí – příslušné odbory krajského úřadu a obecního úřadu obce s rozšířenou působností, Krajská hygienická stanice aj.) budou v územním řízení samozřejmě vystupovat také, uplatňují tzv. závazná stanoviska.
- **Spolky** (myslivecká sdružení, okrašlovací spolky a další) mohou být účastníky řízení za podmínky, že buď mají jako hlavní náplň činnosti ve stanovách uvedenou ochranu přírody a krajiny, anebo se účastnily procesu EIA, anebo se stavba jinak přímo dotýká jejich práv (např. vlastnických). Mohou své zájmy uplatňovat rovněž prostřednictvím volených obecních zastupitelů.
- **Veřejnost** se může k územnímu řízení vyjadřovat přímo prostřednictvím připomínek (jedná se ale o výrazně slabší formu než námítky účastníka řízení). Jednotliví občané mohou svůj postoj vyjádřit prostřednictvím volených obecních zastupitelů, aktivní činnosti v relevantních spolcích a rovněž podpisem Prohlášení AD3 na stránkách Alternativy středočeské D3.

- **Soud** bude rozhodovat o případné žalobě proti rozhodnutí odvolacího orgánu, kterým bude zamítnuto odvolání proti rozhodnutí stavebního úřadu o umístění stavby SD3. Příslušným soudem v prvním stupni bude Krajský soud v Praze, jedná se o tzv. správní soudnictví.
- **Městský úřad Benešov**, stavební odbor bude podle aktuálně dostupných informací pověřený vedením řízení o umístění stavby (územní řízení). Není zcela vyloučeno, že do hry vstoupí ještě další úřad (např. votický), v případě, že by se v rámci ÚR trasa dálnice dělila na několik úseků.
- **Alternativa středočeské D3 (AD3)** sdružuje subjekty kriticky smýšlející o záměru SD3 (signatáře tzv. Prohlášení AD3), poskytuje jim technickou, právní a organizační pomoc i mediální podporu při obhajování svých připomínek a zesiluje vliv těchto subjektů v rámci vyjednávání s ŘSD. Signatáři Prohlášení AD3 jsou jednotlivci, spolky i obce, ev. další instituce. AD3 rovněž prosazuje levnější, účinnější a obce i životní prostředí méně ohrožující způsoby řešení dopravy v dotyčném území, s vyloučením dálnice.

ÚZEMNÍ ŘÍZENÍ

Nejúčinnější způsob, jak záměr středočeské D3 ovlivnit, je stát se účastníkem tohoto řízení a podávat konkrétní námítky.

Územnímu řízení bude předcházet závazné stanovisko EIA. Vydá jej MŽP po té, co ověří, že záměr SD3 je v souladu s požadavky právních předpisů, které zapracovávají směrnici Evropského parlamentu a Rady 2011/92/EU. Příslušný úřad v závazném stanovisku zároveň stanoví, které z podmínek uvedených v původním stanovisku EIA jsou správní úřady příslušné k vedení navazujících řízení povinny zahrnout do svých rozhodnutí. Nelze-li vydat souhlasné závazné stanovisko, musí být záměr předmětem nového posuzování vlivů na životní prostředí.

Územní řízení na SD3 bude tzv. navazujícím řízením ve smyslu § 9b a násl. zákona č. 100/2001 Sb. („zákon EIA“). To sebou nese určité zvláštnosti oproti klasickým řízením. Zejména:

- zveřejňuje se na úřední desce informace o zahájeném řízení, spolu s určitými náležitostmi
- jedná se o řízení s velkým počtem účastníků, tj. doručuje se prostřednictvím úřední desky
- veřejnost (= každý) může podávat připomínky (slabší forma vedle námitek přímých účastníků řízení) do 30 dnů od zveřejnění informace o zahájení řízení.

Okruh účastníků územního řízení stanoví § 85 stavebního zákona. Účastníky jsou kromě žadatele:

- **obec**, na jejímž území má být požadovaný záměr uskutečněn.
- **vlastník pozemku nebo stavby**, na kterých má být požadovaný záměr uskutečněn, nebo ten, kdo má jiné věcné právo k tomuto pozemku nebo stavbě,
- **další osoby**, jejichž vlastnické nebo jiné věcné právo k sousedním stavbám anebo sousedním pozemkům nebo stavbám na nich může být územním rozhodnutím přímo dotčeno (tj. sousedé, ale nikoliv pouze tzv. „mezující“)
- **subjekty**, o kterých tak stanoví zvláštní právní předpis: těmi jsou zejména spolky mající uvedeno ve stanovách činnost ochrany životního prostředí (ti se územního řízení účastní

ALTERNATIVA STŘEDOČESKÉ D3 je iniciativa obcí, spolků a jednotlivců, kteří usilují o kvalitní řešení dopravní obslužnosti jižní části středních Čech při respektování zájmů zdejších obcí a životního prostředí všech obyvatel. Nesponzoruje nás žádná politická strana ani zájmová skupina.

SÍDLLO: Václavice 81, 256 01 Benešov u Prahy, WEB: www.alternativad3.cz, E-MAIL: info@alternativad3.cz

na základě § 70 zákona č.114/1992 Sb. nebo § 9c odst. 3 zákona č. 100/2001 Sb., obě ustanovení stanoví určité podmínky pro účast v řízení, které musí spolky splnit.)

Poměrně významnou úpravu zakotvuje ve vztahu ke spolkům § 9d zákona EIA cit:

(1) Dotčená veřejnost uvedená v § 3 písm. i) bodě 2 se může žalobou domáhat zrušení rozhodnutí vydaného v navazujícím řízení a napadat hmotnou nebo procesní zákonnost tohoto rozhodnutí. Pro účely postupu dle věty první se má za to, že dotčená veřejnost uvedená v § 3 písm. i) bodě 2 má práva, na kterých může být rozhodnutím vydaným v navazujícím řízení zkrácena.

(2) O žalobách proti rozhodnutím vydaným v navazujících řízeních rozhodne soud do 90 dnů poté, kdy žaloba došla soudu. Soud i bez návrhu rozhodne o přiznání odkladného účinku žalobě nebo o předběžném opatření podle soudního řádu správního. Soud přiznává žalobě odkladný účinek nebo nařídí předběžné opatření, hrozí-li nebezpečí, že realizací záměru může dojít k závažným škodám na životním prostředí.

Průběh samotného územního řízení upravuje stavební zákon v § 84 a násl. stavebního zákona. Požadavky na obsah žádosti stanoví § 86 stavebního zákona.

V řízení se pravděpodobně bude konat veřejné ústní jednání – podle § 87 odst. 2 stavebního zákona.²

Závazná stanoviska, která mohou dotčené orgány uplatňovat podle § 4 odst. 4, a námítky účastníků řízení **musí být uplatněny nejpozději při ústním jednání, případně při veřejném ústním jednání, při kterém musí být nejpozději uplatněny také připomínky veřejnosti; jinak se k nim nepřihlíží** (§ 89 odst. 1).

Účastník řízení ve svých námitkách musí **uvést skutečnosti, které zakládají jeho postavení jako účastníka řízení, a důvody podání námitek**; k námitkám, které překračují rozsah stanovený níže v § 89 odst. 4, se nepřihlíží.

Obec uplatňuje v územním řízení námítky k ochraně zájmů obce a zájmů občanů obce.

Osoba, která je účastníkem řízení podle § 85 odst. 2 písm. a) a b), může uplatňovat námítky proti projednávanému záměru v rozsahu, jakým je její právo přímo dotčeno.

Osoba, která je účastníkem řízení podle § 85 odst. 2 písm. c), může v územním řízení uplatňovat námítky, pouze v rozsahu, v jakém je projednávaným záměrem dotčen veřejný zájem, jehož ochranou se podle zvláštního právního předpisu zabývá.

K námitkám, které nesplňují uvedené požadavky, se nepřihlíží.

K územnímu řízení vydávají **dotčené orgány** svá závazná stanoviska nebo stanoviska. Klíčovými orgány jsou krajská hygienická stanice (ochrana zdraví) a orgány ochrany životního prostředí (krajský úřad, obecní úřady obcí s rozšířenou působností – dle konkrétní složky ŽP)

Klíčový pro vydání ÚR je § 90 stavebního zákona. Stavební úřad je povinen posoudit, zda je záměr žadatele v souladu

a) s vydanou územně plánovací dokumentací,

² cit: „V případech záměrů, pro které bylo vydáno stanovisko k posouzení vlivů provedení záměru na životní prostředí, může stavební úřad nařídít k projednání žádosti veřejné ústní jednání. V případech záměrů umístěvaných v území, ve kterém nebyl vydán územní plán, nařídí stavební úřad veřejné ústní jednání vždy.“

b) s cíli a úkoly územního plánování, zejména s charakterem území, s požadavky na ochranu architektonických a urbanistických hodnot v území,

c) s požadavky tohoto zákona a jeho prováděcích právních předpisů, zejména s obecnými požadavky na využívání území,

d) s požadavky na veřejnou dopravní a technickou infrastrukturu,

e) s požadavky zvláštních právních předpisů a se stanovisky dotčených orgánů podle zvláštních právních předpisů⁴), popřípadě s výsledkem řešení rozporů a s ochranou práv a právem chráněných zájmů účastníků řízení.

Pokud bude v řízení prokázán soulad se všemi požadavky § 90, stavební úřad vydá rozhodnutí o umístění stavby a vymezí podmínky.

Proti rozhodnutí o žádosti lze podat **odvolání** k nadřízenému správnímu orgánu, lhůta pro odvolání je 15 dnů. V případě zamítnutí odvolání nadřízeným orgánem (pokud povede řízení na 1. stupni MU Benešov, bude o odvolání rozhodovat Krajský úřad Středočeského kraje) lze proti jeho rozhodnutí jako mimořádný opravný prostředek podat **správní žalobu**, případně s návrhem na přiznání odkladného účinku (k tomu viz výše citovaný § 9d zákona EIA).

DALŠÍ SPRÁVNÍ ŘÍZENÍ NEBO JINÉ POSTUPY PODLE SPRÁVNÍHO ŘÁDU

Ještě před zahájením územního řízení, nebo paralelně s ním (důvod pro jeho přerušování, bude-li zahájeno) mohou běžet **další správní řízení nebo jiné postupy podle správního řádu** (závazná stanoviska podle § 149, stanoviska podle § 154 a násl.). Z těch nejvýznamnějších lze jmenovat

- řízení o výjimkách z ochranných podmínek zvláště chráněných druhů živočichů (§ 56 zákona č. 114/1992 Sb.),
- povolení k nakládání s vodami dle zákona č. 254/2001 Sb.,
- řízení o kácení dřevin rostoucích mimo les dle § 8 zákona č. 114/1992 Sb.

I těchto řízení lze za podmínek stanovených v daných předpisech vystupovat jako jejich účastník, zejména se to týká spolků na ochranu životního prostředí.

DOPORUČENÍ PRO JEDNÁNÍ SE ZÁSTUPCI ŘSD

Řada vlastníků pozemků i obcí už byla v minulosti kontaktována zástupci ŘSD³. Sdílením těchto zkušeností bylo zjištěno několik problematických skutečností a je dobré být na ně pro další jednání předem připraven:

- **Strategie zástupců ŘSD** při návštěvách v obcích je monitorovat situaci, dát najevo zájem o postoje protistrany, zjišťovat ev. překážky realizace projektu, odradit případné kritiky a šířit názor, že vše už je dané a nelze to změnit. Tímto způsobem bývá téma jednoduše „projednáno“. Nelze očekávat, že při projednání např. na veřejné schůzi budou zástupci ŘSD něco řešit, rozhodovat o zapracování změn apod.

³ V tomto dokumentu jsou nazýváni též „jednatelé“, nejde však o zástupce organizace v právním slova smyslu – nemají příliš pravomoc rozhodovat či uzavírat dohody jménem ŘSD. Mohou, ale nemusí být dopravními experty a nemusí být ani přímými zaměstnanci ŘSD, může jít o najaté externisty.

- **Připomínky vznesené při jednání:** Chcete-li při jednání s představiteli ŘSD uplatnit své připomínky, nelze se spokojit s jejich vyslovením, nebo zanesením do zápisu. V takových případech nemají prakticky žádnou váhu. Viz dále v textu.
- **Ústní sliby od jednotlivých zástupců ŘSD nebo projektanta** nemají rovněž prakticky žádnou váhu, resp. závaznost. Mohou však v dané chvíli ukonejšit kritiky projektu. Bylo zaznamenáno několik případů, kdy investor naznačoval snadné řešení problémů, či přímo sliboval realizaci kompenzačních opatření - např. zlepšení infrastruktury v obci výměnou za souhlas s realizací projektu. V podobných situacích jde o sliby, které nejsou z právního pohledu nikterak závazné, mnohdy ani ŘSD není kompetentní taková opatření realizovat. Viz dále v textu.
- **Neúplné informace či zkreslená interpretace:** Je potřeba kriticky vnímat výroky zástupců investora (ŘSD). To se týká zejména možností, resp. nemožností projekt upravovat, právě tak jako tvrzení, že projekt se jistě bude realizovat a jeho podoba je rozhodnutá a neměnná. To je základní kámen propagandy propagátorů dálnice, ovšem nezakládá se na pravdě. Tyto věci budou teprve projednávány v rámci územního řízení, stavebního řízení a doprovodných řízení. V praxi je dosud možné projekt upravovat, může nastat i situace, že k realizaci záměru nedojde např. z důvodu nedostatku financí, přehodnocení dopravní politiky a prioritizace staveb apod.
- **Oprávněnost jednání k zastupování ŘSD a jejich zodpovědnost** při jednání s vlastníky či představiteli obce není obvykle nijak specifikována. Z toho důvodu je na místě opatrnost a ani písemné stvrzení výsledků jednání či ev. dohod nemusí být právně závazné.

JAK SI POJISTIT VYMAHATELNOST SLIBŮ

Vymahatelnost slibů lze zajistit pouze tak, že se jeho obsah objeví v projektové dokumentaci k žádosti o ÚR a poté v ověřené projektové dokumentaci k vydanému ÚR, nebo jako textová podmínka ÚR ve výrokové části rozhodnutí. Nelze zcela spoléhat ani na písemné dohody před zahájením územního řízení, byť jsou pochopitelně lepší než dohody ústní.

NA CO V DOHODÁCH NEPŘISTUPOVAT A CO PŘI JEDNÁNÍ POŽADOVAT

Pokud se objeví návrh konkrétního řešení nějakého dílčího problému a možnost dohody obce s ŘSD, doporučujeme, aby se jednalo o formu dohody (např. dohoda o spolupráci). Dohoda by měla být písemná, měla by být co nejkonkrétnější a měla by být uzavřena s ŘSD (oprávněným zástupcem) jako žadatelem (stavebníkem), nikoliv s externím projektantem. Na straně obce by dohodu měla uzavřít rada, je-li zřízena, tam kde není, tak starosta plní funkci rady (§ 99 odst. 2 zákona o obcích). V dohodě by se měly pečlivě vymezit práva a závazky obou stran. U závazků obce je třeba dát pozor na to, aby se obec nevzdala možnosti podat námitky proti žádosti o vydání územního rozhodnutí v případě, že ŘSD nesplní své závazky z dohody.

Pokud ŘSD není ochotno přistoupit na formu dohody, je třeba požadovat alespoň zápis z jednání.

Obec by v žádném případě neměla dát formální souhlas s projektovou dokumentací

1. ještě před oficiálním podáním žádosti o územní rozhodnutí ze strany ŘSD

ALTERNATIVA STŘEDOČESKÉ D3 je iniciativa obcí, spolků a jednotlivců, kteří usilují o kvalitní řešení dopravní obslužnosti jižní části středních Čech při respektování zájmů zdejších obcí a životního prostředí všech obyvatel. Nesponzoruje nás žádná politická strana ani zájmová skupina.

SÍDLLO: Václavice 81, 256 01 Benešov u Prahy, WEB: www.alternativad3.cz, E-MAIL: info@alternativad3.cz

2. ještě před výzvou stavebního úřadu k podávání námitek a připomínek a účasti na ústním jednání.

Nelze nikdy zaručit, že podoba záměru a projektové dokumentace bude stejná, jako je nyní předkládána obcím k vyjádření. Projektová dokumentace se zpravidla v průběhu času mění. Obec by si vždy měla ponechat možnost podat námítky v řízení o vydání ÚR (viz výše, bod 1 – nejpozději na ústním jednání o žádosti).

JAKÉ NÁLEŽITOSTI MAJÍ SPLŇOVAT PŘIPOMÍNKY OBCE K PROJEKTU SD3

Viz výše bod 1 - § 89 stavebního zákona. Obec jako účastník řízení podává námítky, nejpozději na ústním jednání o žádosti. Nelze pochopitelně vyloučit, že dojde k požadavku stavebního úřadu na doplnění žádosti (třeba právě na základě námitek účastníků či stanovisek dotčených orgánů), přičemž se řízení přerušuje. Poté mají účastníci opět možnost se k nově doplněným dokumentům vyjádřit. Doporučujeme obrátit se na iniciativu Alternativa středočeské D3, která zprostředkuje spolupráci s odborníky – právníky a projektanty na pozemní stavby, včetně mostů, tunelů atd.

Zde bude zejména důležité zkoumat, zda:

- projektová dokumentace odpovídá obecně závazným požadavkům na využívání území (vyhláška č. 501/2006 Sb. o obecných požadavcích na využívání území)
- zda žádost odpovídá požadavkům vyhlášky č. 503/2006 Sb., o podrobnější úpravě územního rozhodování, územního opatření a stavebního řádu
- zda projektová dokumentace odpovídá požadavkům vyhlášky č. 146/2008 Sb., o rozsahu a obsahu projektové dokumentace dopravních staveb
- žádost je v souladu s dalšími relevantními prováděcími předpisy ke stavebnímu zákonu a předpisy na úseku ochrany zdraví (zejm. před hlukem a vibracemi) a předpisy na úseku ochrany životního prostředí a dalšími předpisy.

POMOC VLASTNÍKŮM POZEMKŮ, OBCÍM A SPOLKŮM

Kontaktujte nás na e-mailu info@alternativad3.cz pro další informace, možnosti spolupráce, pomoc při formulaci a prosazování vašich stanovisek a připomínek zejména, pokud uvítáte

1. poradenství a spolupráci s ostatními subjekty
2. technickou pomoc odborníků při posouzení místní situace
3. právní pomoc

Advokátní kancelář Dohnal&Bernard nabízí možnost formálního právního zastoupení v územním řízení, případně jen konzultací a právního poradenství, v rozsahu dle potřeb jednotlivých obcí a vlastníků.

Pokud se rozhodnete pro jinou advokátní kancelář, doporučujeme oslovit takové, které se specializují na stavební právo.

ALTERNATIVA STŘEDOČESKÉ D3 je iniciativa obcí, spolků a jednotlivců, kteří usilují o kvalitní řešení dopravní obslužnosti jižní části středních Čech při respektování zájmů zdejších obcí a životního prostředí všech obyvatel. Nesponzoruje nás žádná politická strana ani zájmová skupina.

SÍDLLO: Václavice 81, 256 01 Benešov u Prahy, WEB: www.alternativad3.cz, E-MAIL: info@alternativad3.cz

ODKAZY A KONTAKTY

- Alternativa střeđočekské D3 web: www.alternativad3.cz e-mail: info@alternativad3.cz
- zákony v platném znění např. zde <https://www.zakonyprolidi.cz/>
- úřední desky příslušných úřadů (zejm. Benešov, Střeđočekský kraj aj.)
- Ministerstvo dopravy, Ministerstvo životního prostředí, Ministerstvo pro místní rozvoj, Ministerstvo zdravotnictví (ústřední orgány nadřizené úřadům, které mají věc na starosti)
- Střeđočekský kraj (samospráva): <https://www.kr-stredocesky.cz/>
- Ředitelství silnic a dálnic ČR: <https://www.rsd.cz>
- Střeđočekská D3 (portál ŘSD, dokumentace): <http://www.stredoceskad3.cz/>
- Veřejný ochránce práv: <http://www.ochrance.cz/>
- Advokátní kancelář Dohnal&Bernard: www.dohnalbernard.cz
- Poradna Frank Bold (dříve EPS): <http://frankbold.org/poradna>
- Děti země (M. Patrik) - <http://detizeme.cz/>
- Krajská hygienická stanice Střeđočekského kraje - <http://www.khsstc.cz/>
- Strategické hlukové mapy - <http://www.mzcr.cz/HlukoveMapy/>
- Geoportál ČUZK - <http://geoportal.cuzk.cz/geoprohlizec/?wmcid=833d>
- odborné organizace na ochranu životního prostředí, přírody a krajiny:
 - o Česká inspekce životního prostředí: <http://www.cizp.cz/>
 - o Český svaz ochránců přírody Vlašim: <http://www.csopvlasim.cz/>
 - o Agentura ochrany přírody a krajiny ČR: <http://www.ochranaprirody.cz/>

ALTERNATIVA STŘEDOČESKÉ D3 je iniciativa obcí, spolků a jednotlivců, kteří usilují o kvalitní řešení dopravní obslužnosti jižní části středních Čech při respektování zájmů zdejších obcí a životního prostředí všech obyvatel. Nesponzoruje nás žádná politická strana ani zájmová skupina.

SÍDLO: Václavice 81, 256 01 Benešov u Prahy, WEB: www.alternativad3.cz, E-MAIL: info@alternativad3.cz